

TERO KIISKINEN (1948–1996)

*Rakkain
Arvoisin Tero*

Tero Kiiskisen karikatyyri Kimmo Sarjesta,
n. 1968, tussi, 21 x 19,5 cm.

Kulttuurien museossa avattiin huhtikuussa 2003 ”Taiteilijan Aasia” -näyttely, joka perustuu lavastaja, maailmanmatkaaja Tero Kiiskisen kokoelmaan. Se käsittää monenlaisia löytöjä arkiesineistä kuten tekstiileistä, leluista tai tulitikkurasioista käsikirjoituksiin ja myös pieniin taidearteisiin. Ne Kiiskinen kokosi 1970-luvun puolivälistä alkaen lukuisilla matkoillaan Aasiaan Turkista Afganistaniin, Intiasta Indonesiaan.

Nimitys ”tutkimusmatkailija” synnyttää helposti vanhahtavan mielikuvan vakavaraisesta herrasmiehestä, joka palvelijoiden avustamana tekee havaintoja ja kokoaa aineistoa eksoottisista tai ”villeistä” kulttuureista. Tero Kiiskinen oli jotakin muuta. Hän oli utelias taiteilija, jota ajoi liikkeelle intohimo ymmärtää oman kokemuksen kautta Aasian kulttuureita. Tähän pyrkimykseen yhdistyi myös voimakas keräilijän vietti. Työllään vapaana teatterilavastajana hän rahoitti matkansa ja kokoelmansa. Indonesialaisia esineitä hän tosin keräsi 1992 myös Suomen kansallismuseon toimesta.

Kiiskisen elämäntavassa runsaan puolen vuoden työrupeamaa Suomessa seurasi usein kuukausien mittainen oleskelu eri puolilla Aasiaa. Matkoillaan hän piirsi, maalasi ja valokuvasi sekä opiskeli asemamaittensa kulttuurihistoriaa samalla kun hän kartutti kokoelmaansa. Ystäviään hän muisti silloin tällöin omintakeisilla postikorttitervehdyksillään. Monesti kokoon harsituissa kangasmytyissä hän lähetti postitse Suomeen keräilijän aarteitaan. Kiiskinen oli eläytyvä tutkimusmatkailija. Hänellä oli halutessaan kyky solmia luontevia kontakteja hyvin erilaisiin ihmisiin, kuten näyttelyn monet valokuvatkin osoittavat. Esineensä hän valitsi intuitiivisesti arvostaen niiden tarinaa, patinaa ja kulttuurista kerroksellisuutta.

Suomessa ystävät odottivat aluksi jännityksellä Kiiskisen paluuta monivaiheisilta matkoiltaan, kunnes vähitellen hänen kulkurin elämänsä totuttiin. Dia-illat sekä uusien löytöjen esittelyt Kiiskisen Katajanokan yksiössä olivat opettavia ja lumoavia. Taiteilijan laaja ystäväpiiri pääsi näistä osalliseksi. Kiiskinen oli sisäpiirien vaikuttaja, joka sulkeutuneina vuosinakin välitti Aasian tuntemusta Suomessa. Hän oli voimakastahtoinen esteetti ja individualisti, joka toteutti visioitaan piittaamatta ympäristön latistavista paineista.

Ystävyystyön Kiiskisen kanssa, kun meistä tuli luokkatovereita 1966 viidennellä luokalla Lautta- saaren yhteiskoulussa. Ikäeroa välillämme oli reilusti: Tero oli tuplannut jo kolmesti. Hänen suggestiivinen persoonallisuutensa ei jättänyt ketään kylmäksi. Hän hurmasi ja demonisoï, rakasti draamaa. Juttu ei ollut mitään, ellei se mennyt vähän överiksi. Kiiskisen äkillisen kuoleman jälkeen osakseni koitui pari muovikassillista hänen 1960-luvun ja 1970-luvun alun papereitaan ja luonnoksiaan, joista tässä lehdessä julkaistut piirrokset yllä olevaa lukuunottamatta ovat valikoima.

Kimmo Sarje